

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 10432 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331, Fax : 210-2124524

Αθήνα, 12-11-2019
Αριθμ. Πρωτ.:554/239366
Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΘΕΜΑ: «Διατήρηση ελληνικών ποικιλιών ελιάς και αμπέλου»

ΣΧΕΤ: **Η Ερώτηση 866/24-9-2019**

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Κ. Βελόπουλος**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Στον Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό (ΕΛ.Γ.Ο.) - "ΔΗΜΗΤΡΑ" και συγκεκριμένα:

- Στο Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου, έχουν εγκατασταθεί φυτά για την πλειοψηφία των ελληνικών ποικιλιών ελιάς και αμπέλου σε προστατευμένα αγροκτήματα, αλλά και σε κατάλληλα εντομοστεγή θερμοκήπια, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της νομοθεσίας ως υποψήφιες μητρικές φυτείες. Το Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου, σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο και την Ένωση Φυτωριούχων Ελλάδας, προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες και βελτιώσεις, ώστε να διατεθεί πιστοποιημένο πολλαπλασιαστικό υλικό των ελληνικών ποικιλιών στην ελληνική αγορά το συντομότερο δυνατό.
- Στο Τμήμα Αμπέλου/Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου στη Λυκόβρυση, διατηρείται Αμπελογραφική Συλλογή, έκτασης 41 στρεμμάτων, με πολύ σημαντικό αριθμό ελληνικών και ξένων ποικιλιών.
- Στο Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων (ΙΓΒ&ΦΠ), διατηρούνται συλλογές υπαίθρου ποικιλιών αμπέλου και ελιάς. Με τη μορφή κλωνικού υλικού διατηρούνται 260 ποικιλίες αμπέλου, πολλές από τις οποίες είναι σπάνιες, γηγενείς και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής παράδοσης, ενώ στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων και εμβληματικών δράσεων γίνεται προσπάθεια αξιολόγησης των ποικιλιών των ειδών αυτών.

Αναλυτικότερα αναφέρεται ότι, στο πλαίσιο της ανάληψης Εμβληματικών Πρωτοβουλιών από τον τομέα Έρευνας και Καινοτομίας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), σε συνεργασία με τους ερευνητικούς φορείς της χώρας και τα Ινστιτούτα του ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ, για οριζόντιες ερευνητικές δράσεις σε αναδυόμενους επιστημονικούς τομείς με ισχυρή κοινωνική απήχηση, συστάθηκαν Εθνικά Ερευνητικά Δίκτυα για την ελιά και το αμπέλι.

Συγκεκριμένα, υπάρχει:

- η εμβληματική δράση «Ερευνητικό Δίκτυο στην αλυσίδα αξίας της ελιάς», η οποία έχει στόχους: α) τον γενετικό χαρακτηρισμό των ελληνικών ποικιλιών ελιάς με χρήση φαινοτυπικών και μοριακών δεικτών και β) την ολιστική αλληλούχηση του γονιδιώματος των δύο εμβληματικών ποικιλιών ελιάς “Κορωνέικη” και “Χονδρολιά Χαλκιδικής”. Τα αποτελέσματα σε οικονομικό και εμπορικό πεδίο περιλαμβάνουν την κατοχύρωση του εμπορικού σήματος (brand name) των ελληνικών ποικιλιών ελιάς (πιστοποίηση πολλαπλασιαστικού υλικού - ικνηλασιμότητα), ενώ ο φαινοτυπικός και γονιδιωματικός χαρακτηρισμός θα αποτελέσουν τη βάση για την τεκμηρίωση της ελληνικής προέλευσης μέσω δημιουργίας Εθνικής Βάσης Ελληνικών Ποικιλιών.
- η εμβληματική δράση «Ερευνητικό Δίκτυο στην αλυσίδα αξίας του αμπελιού», η οποία είναι σε εξέλιξη και στην οποία θα πραγματοποιηθεί γονιδιωματική ανάλυση και εφαρμογή -ομικών τεχνολογιών σε γηγενείς ποικιλίες αμπέλου για την αποτύπωση της γενετικής ταυτότητας, καθώς και διερεύνηση του οινικού δυναμικού των γηγενών ποικιλιών αμπέλου για την εξεύρεση των κυρίαρχων μεταβολιτών και οργανοληπτικών χαρακτήρων που διαμορφώνουν την «τυπολογία» των οίνων τους («ποικιλιακός» χαρακτήρας). Οι δράσεις αναμένεται να συμβάλουν στην απόκτηση οινικής ταυτότητας των ελληνικών προϊόντων, στηριζόμενη στη μοναδικότητα των ελληνικών ποικιλιών, καθώς και στις δυνατότητες που προσφέρουν οι γεωγραφικές-περιβαλλοντικές συνθήκες της χώρας σε συνδυασμό με τη γνώση που θα αποκτηθεί σχετικά με τις ενδεδειγμένες τεχνικές παραγωγής (αμπελουργικές και οινοποιητικές).

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι, δεν υπάρχει περίπτωση εγκατάλειψης των γηγενών ποικιλιών. Αντίθετα, είναι σε εξέλιξη έρευνα αιχμής που αναμένεται να προσδώσει προστιθέμενη αξία στις ελληνικές ποικιλίες ελιάς και αμπέλου.

Επίσης, στον ΕΛ.Γ.Ο. - ΔΗΜΗΤΡΑ εντάσσεται η Τράπεζα Διατήρησης Γενετικού Υλικού (ΤΓΥ), η οποία αποτελεί τον αρμόδιο επιστημονικό φορέα για την έγκαιρη συλλογή και την αποτελεσματική και διαρκή προστασία των φυτογενετικών πόρων της χώρας, οι οποίοι απειλούνται τα τελευταία χρόνια από γενετική διάβρωση ή εξαφάνιση, αλλά και για τη γεωργική βιοποικιλότητα γενικότερα. Η ΤΓΥ ιδρύθηκε το 1981 (ΠΔ αριθμ. 915/8-8-81) με συγχρηματοδότηση του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) και του Υπουργείου Γεωργίας. Αρχικά ανήκε στη Διεύθυνση Έρευνας του Υπουργείου Γεωργίας, από το 1991 ανήκε στο Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ), ενώ από το 2012 και μέχρι σήμερα ανήκει στον ΕΛ.Γ.Ο. - ΔΗΜΗΤΡΑ. Το 2018 εγκαινιάστηκαν το νέο κτήριο και οι εγκαταστάσεις της ΤΓΥ στη Θέρμη Θεσσαλονίκης.

Η ΤΓΥ μεριμνά για τον αναπολλαπλασιασμό, χαρακτηρισμό, αξιολόγηση και διάθεση του γενετικού υλικού, που διατηρείται εκτός τόπου στις εγκαταστάσεις της (*ex situ*), δηλαδή μακριά από το φυσικό περιβάλλον, σε πάνω από 15.000 δείγματα συλλογής εγχώριων παραδοσιακών ποικιλιών και αυτοφυών ειδών συγγενών με τα καλλιεργούμενα. Τα δείγματα αυτά συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια εξερευνητικών αποστολών, που υλοποιήθηκαν από την ίδρυση της ΤΓΥ έως σήμερα σχεδόν σε όλη τη χώρα και διατηρούνται σε ψυκτικούς θαλάμους μέσης και μακράς διατήρησης με μορφή σπερμάτων. Τα ανωτέρω δείγματα αντιπροσωπεύουν ικανοποιητικά τη βιοποικιλότητα σημαντικού αριθμού ειδών του ελλαδικού χώρου (σιτηρών, καπνού, τεύτλων, χορτοδοτικών φυτών, οσπρίων, αρωματικών-φαρμακευτικών φυτών, αμπέλου κ.λπ.). Τα στοιχεία της συλλογής είναι καταγεγραμμένα σε βάση δεδομένων, οπότε γίνεται εύκολα η επεξεργασία τους, αλλά και η ανταλλαγή γενετικού υλικού και πληροφοριών με άλλες Τράπεζες Γενετικού Υλικού, Ερευνητικά Ιδρύματα, αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς κ.ά.

Η ΤΓΥ και οι συλλογές υπαίθρου εντάχθηκαν στο Εθνικό Σύστημα Διατήρησης και Προστασίας Φυτογενετικών Πόρων Καλλιεργούμενων Ειδών του π.δ. 80/1990 (Α' 40) και πρωταρχικός σκοπός τους ήταν η έγκαιρη συλλογή και η αποτελεσματική προστασία των φυτογενετικών πόρων της χώρας. Επίσης, στο ίδιο προεδρικό διάταγμα ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις συναρμοδιότητες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και της ΤΓΥ και ορίζεται θεσμικά η ΤΓΥ ως το συντονιστικό και εκτελεστικό όργανο για την υλοποίηση του Εθνικού Συστήματος Διατήρησης και Προστασίας.

Πρέπει να επισημανθεί ότι, η Τράπεζα Διατήρησης Γενετικού Υλικού, το Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων και ο ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ κάνουν σημαντική προσπάθεια συγκέντρωσης, χαρακτηρισμού και διατήρησης των φυτογενετικών πόρων της χώρας, συμβάλλουν στην έρευνα για τη γεωργική βιοποικιλότητα και συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα που αποσκοπούν στην αξιολόγηση και αξιοποίηση των δειγμάτων συλλογής που διατηρούν.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βουλευτή κ. Κ. Βελόπουλο